

Dolenjske Novice.

74

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Vsem častitim naročnikom „Dol. Novic“ želi Srečno Novo Leto

Vredništvo.

Današnji list pošiljamo še vsem starim naročnikom in tudi nekaterim nenaročnikom na ogled, da si ga blagovolijo naročiti, ali pa koga družega pridobiti. Cena listu je za celo leto po pošti 1 gld.

Opravništvo.

Vabilo na naročbo!

S današnjo številko nastopijo „Dolenjske Novice“ XI. leto. Njih desetletno delovanje spričuje, da so vedno pospeševale duševni in gmotni napredek med slovenskimi, zlasti pa dolenjskimi poljedelci. V tem pogledu so si pridobile že marsikako zaslugo. Zaradi tega ne potrebujejo posebnega priporočevanja, ker jih dovolj priporoča že dosedanje njih delovanje.

Obljubujemo, da bodo „Dolenjske Novice“ tudi v bodočem letu prinašale temeljite poučne članke o gospodarstvu, vinarstvu živinoreji itd. Skrbele

PODLISTEK.

Iz južne Afrike.

Prokletstvo, katero je izrekel očak Noe nad hudobnim svojim sinom Kamom, kaže se v žalostnih posledicah še dandanašnji nad potomci Kamovimi, nad zamorci. V novejšem času napreduje ves svet; tudi v najskrajnejših deželah Amerike, Azije, Afrike, Avstralije in otokov sredi širnega morja začela se je razširjati prava omika. Povsod so katoliški misijonarji prvi, ki iz ljubezni do nesrečnih divjakov in paganov zapuščajo svojo domovino ter gredo razširjati pravo katoliško vero in ž njo tudi pravo omiko tje, kamor pred njimi morda noben belokožec ni še stopil, kamor si doslej nikdo ni upal. Vodi jih očitvidno roka božja, ker z lastnimi močmi bi nikoli ne mogli tolko storiti, kolikor storé, ako bi jih Bog sam ne podpiral. On, ki je vse ustvaril, vlada vse po neskončni svoji previdnosti. Dočim se v Evropi ti-

bodo vedno tudi za političen pregled, kolikor zanima priprostega Dolenjca, ter za vsakdanje novosti s posebnim ozirom na Dolenjsko stran.

Prošlo leto so postale „Dolenjske Novice“ tudi glasilo „katoliškega političnega društva za Dolenjsko“. Zaradi tega se bodo trdno in neupogljivo držale starega slovenskega gesla: „Vse za vero, dom, cesarja!“ S tem je dovolj označen duh, ki jih bo preveval, ter ob enem tudi smoter, katerega bodo zasledovale. Borile se bodo čvrsto slej ko prej za najdražji svetinji slovenski: za sveto vero in besedo materno, kazoč narodu pot do prave sreče in blaginje, brez jeze in nepotrebne upitja.

Cena „Dolenjskim Novicam“ ostane stara, namreč po 1 gld za celo leto. Kdor priloži tej naročnini še najmanj 10 kr., postane ob enem tudi ud „katoliškega političnega društva za Dolenjsko“. K temu društvu častite naročnike še posebno vabimo, da se kar najštevilneje vanje vpišejo. V slogi je moč! Vse se druží; družimo se tudi mi Dolenjci, da skupno delujemo v občni blagor narodov. Najbolje bi bilo, da bi v vsakem kraju eden nabral naročnino in udnino, ter jo z

soči izneverjajo pravi krščanski veri, pristopajo v drugih delih sveta milijoni v njen krog.

Da se marsikdaj v delovanju misijonarjev godé res pravcati čudeži, priča nam zlasti misijon menihov-trapistov v južni Afriki, kjer prebivajo Kafri, Hotentotje in drugi slični zamorski rodovi. Pred par desetletji so v teh pokrajinah živeli še kanibali, t. j. divjaki, ki so jedli človeško meso. Toda v zadnjih petnajstih letih se je vse izpremenilo.

Leta 1880. je šel znani trapistovski prior P. Franc, rodóm Tirolec, z nekaterimi redovnimi sobrati iz samostana Marija-Zvezda v Bosni na misijonsko delo v južno Afriko med divjake. Vsakdo si lahko misli, koliko težav so morali ti možje tedaj pretrpeti na dolgem potovanju, še več pa v neznaní novi domovini. Toda trapisti so junaki, ki se dela in trpljenja nikoli in nikjer ne ustrašijo, ki se razveseljujejo le tam, kjer se jim ponuja največji in najtežavnejši delokrog. Dežela Natal, v kateri so se naselili, jim je bila zelo ugodna.

dotičnimi imeni poslal upravništvu „Dolenjskih Novic“.

Drznemo se tu prositi vč. gg. duhovne in druge narodnjake, naj po moči list priporočajo našim dobrim, a dostikrat še nevednim ljudem. Preprosti narod bere od dne do dne raje; skrbimo, da dobiva tečne hrane za čas in večnost. Kolike pomembe so dandanes politična društva, pač le predobro vemo — glejmo le Zgornje Avstrijsko! — Ali društva imajo moč le, ako so mnogoštevilna. Radi tega ob tej priliki še prav posebno polagamo prijateljem na srce naše katoliško politično društvo. Gospodje, delajte po vzgledu par narodnih duhovnikov, ki sta nabrala vže precej članov za društvo. Beseda ni taka reč; ali ob pravi priliki izgovorjena, rodi obilen sad. Delajmo združeno za isti namen, in vspeh gotovo ne izostane.

Uredništvo in upravnništvo.

Gospodarske stvari.

Ali naj se sadno drevje na jesen ali na spomlad presaja, in ali naj se pri tem drevje kaj obreže ali nič.

So gotova kmetiška vprašanja, katera so že zdavno rešena, pa vendar prihajajo, kakor da bi še rešena ne bila, še vedno od časa do časa na dan. Med taka vprašanja spadata tudi tem vrsticam za naslov postavljena. Prvi najbolj sloveči sadjarji novejšega časa, kakor dr. Lucas, Oberdick, baron Babo itd. izrekli so se že zdavno, opri na védo in skušnjo, da je najboljši čas za presajanje sadnega drevja jesenski, ako temu fizična sestava

Božja pomoč je bila ž njimi. Srečno so premagali prve in najhujše težkoče ter o božiču leta 1882. ustanovili prvi samostan z imenom Marianhill, t. j. Marijin holmec, poleg njega pa veličastno cerkev Matere Božje.

Komaj so postavili svoje domovje, nakupili so daleč na okoli cele pokrajine zemljišč, katere so začeli obdelovati. Ondotni prebivalci so se sprva sicer bali belih tužcev; toda kmalu so spoznali, da so jim le-ti prinesli pravo srečo. V par letih se je več stotin teh ubogih divjakov pokristijanilo. Čim dalje v deželo zahajajo trapisti, tem več kristijanov pridobé med zamorci.

Da bi tem ložje vodili in upravljali misijonsko delo, ustanovili so po več ur in celo po več dni daleč okoli Marianhilla misijonske postaje, katere vodi po nekaj menihov. Tem postajam dajejo navadno imena slovečih Marijinih božjih potov v Evropi, n. pr. Lurd, Einsiedeln, Čenstohova, Ötting, Reichenau, Račice itd. Tudi kranjsko Brezje imajo bojda že v Afriki!

Na vseh teh misijonskih postajah so šole za

sveta (zemlje) ne nasprotuje. V težkem ilovnatem svetu je namreč spomladanje presajanje priporočljivejše nego jesensko. V tem slučaju narejene morajo biti pa jame že v jeseni, da ilovične kepe čez zimo razpadejo, da se v rahlo zemljo spremene.

Rayno tako so se izrekli isti najbolj sloveči sadjarji že zdavno, kako je pri presajanju sadnega drevja istemu koreninine kakor tudi vejine krone, pravilno obrezati, ne pa neobrezane saditi. No, pri vsem tem nahajajo se pa še dandanes ljudje, kateri v teh vprašanjih še niso na jasnem, ali kateri pravilom navêdenih strokovnjakov in njihovim posnemovalcem kar nasprotujejo. To godi se posebno gledé družega vprašanja: ali naj se drevje pri presajanju kaj obreže ali nič. To se godi pri nas, godi se pa tudi, kakor se vidi, še v domovini navêdenih strokovnjakov na Nemškem samem, ker sicer bi ne bilo potrebno tam v tem obziru šele dotične poskušnje vršiti, ter jih objavljati. Kaj zanimive take poskušnje vršile so se pa, kakor je iz „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“ prošlega leta št. 95. razvidno, v prošlih letih na kraljevi sadjarski in vinarški šoli v Geisenheimu. Poročilo o teh poskušnjah glasi se doslovno tako-le:

„Vprašanje, ali naj se sadno drevje v jesenskem ali spomladanjem času presaja, so primerjevalne poskušnje izvršene v prošlih letih na kraljevi sadjarski in vinarški šoli v Geisenheimu prav vidno rešile. Drevje presajalo se je, se ve da, pod enakimi pogoji in enakimi razmerami. Jednakočasno se je iskalo pri rešitvi tega vprašanja, odgovor tudi na daljno še ne do konca rešeno vprašanje, glaseče se: ali naj se drevje koj pri presajanju ali šele leto po tem obreže?

zamorske otroke, v katerih poučujejo menihi in redovnice. Vseh teh učencev in učenk je sedaj okoli en tisoč — gotovo ne majhno število za tamošnje razmere, zlasti še, ako pomislimo, kako malo let še le ta samostan deluje. Večina teh otrok ostane jako dobra, ko se dovolj poučé in se jim srca ublažé. Ko odrastejo, določijo učitelji in odgojitelji vsakemu najprimernejše delo, kateremu se mora posvetiti. Nekateri postanejo poljedelci, drugi rokodelci. Vsem tem ustanové menihi posebne vasi na okoli, kjer potem živé in delujejo, kakor je to v Evropi navada.

Neverjetno je, koliko se je v par letih storilo med temi ubogimi zamorci za napredek poljedelstva, vinarstva, vrtnarstva, za sadjerejo in druge slične stvari. Zlasti dobro se sponaša trta in nekatero sočivje. Za naša jabolka in hruške pa v oni zemlji ni ugodno podnebje. Namesto tega pa pridelujejo leto za letom mnogo družega okusnega sadja.

Za vzgled le eno postajo: Postaja Marija-Račice je bila ustanovljena še le pred enim letom,

Ko se je presajeno drevje prijelo, izkopal se je zopet z največjo pozornostjo, tako, da se niso korenine nič poškodvale. Pri tem se je pokazalo prav očitno jasno, da se je jesensko presajanje v vsakem obziru boljši sponeslo, kakor pa spomladanje. Listje v jeseni presajenega drevja, bilo je brez izjeme večji memo onega, šele na spomlad presajenega. Isto tako so bili pognanki še clo na neobrezanem, to-da že v jeseni presajenem drevju veliko daljši. Na njih deblih nastali so tudi vodeni pognanki, kateri so vedno v zvezi z nastajanjem močnih korenin. Posamezne korenine dosegle so dolgost metra, pa tudi še čez. Od spomladanje presaditve, prijelo se je — na jednaki zemlji — manj dreves, kakor pa od jesenske, in ukoreničenje je bilo veliko slabotnejše. Drevje, katero se pri presajanju ni nič obrezalo, izgledalo je brez izjeme slabo, in imelo je majhno nepopolno listje. Drevje, katero je bilo na jesen presajeno, in šele sledečo spomlad obrezano, kakor tudi tisto, katero je bilo šele na spomlad presajeno pa koj tudi obrezano, imelo je v vseh slučajih brez izjeme veliko večje in razvitejše liste kakor tudi pognanke. Na jesen presajeno ter šele v drugi spomladi obrezano drevje, kakor tudi na spomlad presajeno, in šele čez jedno leto obrezano drevje, razvijalo se je v primeri k prvemu, v listju kakor tudi v pognankih, le slabotno. Dosti se ga je še celo posušilo. Konečni uspeh teh poskušanj bil bi torej po vsem tem ta, da je najboljši drevje na jesen presajati, ter koj v sledeči spomladi pa obrezati. Naj slabši uspeh razodevalo je pa drevje, katero je bilo v spomladi presajeno, ne da bi bilo

namreč meseca januarja 1894. Leži na najbolj severnem kraju, okoli 350 kilometrov od Marianhilla. A že ima svojo posebno sadjerejsko šolo z vrtom, ki obsega nekako 1 hektar zemlje. V njem je bilo zasajenih do maja 110 jabolčnih, 82 hruškovih, 25 črešnjevih, 37 slivovih, 11 aprikozinih, 12 breskinih, 7 kutinovih dreyesc ter 21 kosmuljinih grmičev. Par mesecev pozneje so nasadili še oranže, pomaranče, razno grozdice, in druge južne sadeže. Kdo bi se ne čudil toliki delavnosti! Kaj tacega še pri nas ni povsod mogoče!

Ker je dandanašnji tiskarstvo svetovna sila, ki določuje javno mnenje med ljudmi, ki mnogo dobrega naredi in hudega zabrani, ako je v pravih rokah, zato so marianhillski trapisti kmalu ustanovili svojo lastno tiskarno, ki ima vedno dovolj dela in vrlo napreduje. V njej so se natisnile razne zamorske knjige v njih domačem narečju; spisali so jih trapisti. V tej tiskarni izhaja že 13. leto vsak mesec časopis „Vergissmeinnicht“, in kot priloga 11. leto „St. Josephsblättchen“, ki Evropljanom poročata o vseh važnejših dogodkih

obrezano ter v drugi spomladi šele obrezano.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na Ogerskem vendar le pade Wekerleyo ministerstvo. Z novim letom gotovo nastopi drugo. Wekerle in tovariši njegovi so zgubili vse zupanje cesarjevo, ker to je bilo že res od sile, kaj vse so si dovoljevali. Seveda tudi novo ministerstvo ne bo še dobro, a vendar smemo upati, da se bo poslej tudi na Ogerskem začelo na bolje obračati. Sestavila se lje nova katoliška ljudska stranka, ki je te dni priobčila že svoj program. Opirati se hoče na ljudstvo in delati za blagor ljudstva. Vodila jo bodo v vsem katoliška načela. Zato se bo borila vstrajno zoper civilni zakon in druge nekrščanske naprave na Ogerskem. Govorilo pa se je že, da hoče vlada izdati strog ukaz, po katerem bo vsakdo kaznovan, kdor se bo upiral in deloval proti vladnim cerkveno-političnim postavam, zlasti proti civilnemu zakonu. Naj se le sklepajo v tem oziru postave kakoršne hočejo, katoliška duhovščina ne bo mogla in ne bo smela molčati, ker s takimi zakoni, ki so sedaj prišli v veljavo, bje se katoliški cerkvi naravnost v lice. Ako vlada res izvede svojo nakano, potem je kulturni boj neizogibljiv. V takem boju pa je katoliška cerkev še vedno in povsod zmagala, gotovo bo tudi na Ogerskem. V nekem oziru bi bil tak boj celo koristen, ker bi očistil politični zrak med Ogri. — Nova katoliška stranka se je tudi izjavila, da bo

v Natalu in sploh o misijonih zlasti afrikanskih. V tej trapistovski tiskarni je letos že sedmič prišel na svetlo tudi jako lep „Mariahiller-Kalender“, ki je okrašen z mnogimi slikami in poroča razne zanimive stvari iz Afrike.

Največ zaslug za vse to tako uspešno in blagonosno delovanje misijonarjev v Natalu ima bivši opat P. Franc, ki živi sedaj v pokoju. On je vse to ogromno delo začel in tudi zvršil. Sedaj nadaljuje to podjetje njegov naslednik opat P. Amand, rojen v avstrijski Sleziji.

Te skromne črtice o misijonskem delovanju trapistov v južni Afriki lahko vsakega prepričajo, koliko premore človeški um in krepka dlan, ako oboje podpira Bog! Z Bogom so začeli to delo, z Bogom ga nadaljujejo v zveličanje svoje in svojih zamorskih duhovnih ovčic; zato jim gre vse tako srečno in uspešno izpod rok. Med pokristijanjenimi zamorci pa vlada največja zadovoljnost in blagostanje, ker živé trezno in zmerno ter delajo marljivo po navodilih svojih največjih dobrotnikov trapistov. Slovenski poljedelci, posnemajte njih vzgled!

T. P.

delala za jednakopravnost vseh narodnosti na Ogerskem; torej se nje oklenejo tudi Rumuni in Slovaki, ki na ta način morda kmalu pridejo do svojih narodnih pravic. Bog blagoslovi to stranko in jej daj mnogo somišljenikov v vseh krogih in vrlih vodnikov!

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Ruskem** vlada novi car v vse drugačnem duhu kakor njegov rajni oče. Vse, kar je doslej že storil, kaže, da bo to dober in blag vladar. Ko nekateri visokošolci niso hoteli njemu priseči zvestobe, ni jih kaznoval in pregnal v Sibirijo, temveč jim ukazal, naj v določenem času zapuste njegovo cesarstvo, on sam pa jim bo plačal pot in tudi nekaj časa za nje skrbel. Par dni pozneje pa so prišli ti uporni dijaki prosit ga odpuščenja in so mu prisegli zvestobo. — Poljakom se kaže car zelo naklonjenega. Gurko, ki je doslej vladal v Varšavi, in zatiral vsako gibanje Poljakov, je že odstavljen od te službe, ker car ni bil zadovoljen z njegovim trinoškim postopanjem. Namesto njega je zayzel to mesto grof Šuvalov, doslej ruski poslanik v Berlinu. Upati smemo, da se bo tudi katoličanom posledje bolje godilo.

V **Italiji** so prišle strašne goljufije na dan, ko je rimska banka naredila krido. Najbolj sloveči možje so krivi teh goljufij. Tako n. pr. je ministerski predsednik Crispi prigoljufal dva milijona lir. Ko je pred par leti neki poslanec v zbornici tirjal, naj se preiskuje, je-li v tej banki vse v redu, rekel je Crispi, da bi bilo to preiskovanje nelepno in nedomoljubno, ker že tedaj je dolgoval 55.000 lir. Takih slavnih goljufov se je sedaj odkrila cela vrsta, med drugimi sta tudi dva nekrščena sinova razupitega revolucionarja Garibaldija. Ti dogodki dovolj kažejo, kam pride dežela ali kraljestvo, katero vladajo brezbožni ljudje!

Na **Francoskem** so se začeli tudi socialisti sami prepirati med seboj. Tu je vse sprto med seboj; edine so vse stranke le takrat, ko se gre zoper katoliško cerkev.

V **Švici** je bil izvoljen predsednikom zveznega sveta katoličan Zemp. Kaj takega se ni še zgodilo, ker do najnovjših časov so katoličane v Švici hudo zatirali.

Na **Bolgarskem** je novo ministerstvo, katero je sestavil zopet Stojilov, ker si drug tega ni upal. V Bolgariji razmere niso najboljše, ker se ministerstva tako hitro menjajo.

Vojska na **Kitajskem** še vedno traja, čeprav je huda zima. Ako se v kratkem ne sklene mir, vzeli bodo Japonci najbrže še v tem mesecu glavno kitajsko mesto Peking.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — Zadnje dneve smo imeli tukaj po Avstriji v katoliških, zlasti delavskih krajih dobro znanega gospoda Brücknerja z Dunaja, ki je ob enem tudi zastopnik edine krščanske fabrike za cerkvene paramente v Avstriji.

Kedor se kaj peča s kat. društvi rokodelskih pomočnikov, vé, koliko deluje omenjeni gospod vže nad trideset let. Nameraval je priti tudi v našo dolenjsko stran vže pred leti, ali dohod je bil pretežaven. Železnica pa nam ga je brž donesla. Gospod je bil jako vesel tega, kar je videl v našem malem mestu; kajti zgodilo se je primeroma res precej v korist in prospeh katoliške reči.

Gospod Brückner ima pa tudi nenavadno spretnost razveseljevati ljudi z istinito čarobnim igranjem, katero porablja edino le v korist katoliškim namenom; zase nikdar ne vzame ni solda. Po nemških krajih, pa tudi v Ljubljani so znani njegovi „večeri prevare“. Obljubil je, da pride tudi k nam s svojimi pripravami ob prvej priliki ter priredi par predstav Novomeščanom v razvedrenje, katoliške družbi v korist. Nadejamo se, da se zgodi še ta predpust.

Slednjic ne smemo pozabiti ene reči, koja bode za mnoge še največe važnosti. Omenili smo vže, da je g. Brückner zastopnik tovarne Deider na Dunaju, ki je edina krščanska izdelovalnica cerkvenih paramentov v Avstriji. Svoji k svojim! pravim tukaj — pa kako ne, ko nam ravno ta tovarna daje blago lepo, trpežno in ceno, da se z njo ne more meriti nobena druga. Kedor je videl vzorce in čital ceno, pa pozna količkaj cerkvene reči in zahteve sv. cerkve, mi mora pritrditi. Gospodje dajó dostikrat drugam drage novce, a v par letih jim najdraži paramenti kažejo niti — razpoke. Pri Deillerju dobite trajno blago. Za plačilo se tudi počaka primeroma dalje nego kjer koli drugej.

To opomniti smo imeli za dolžnost, vedé, da bode v korist njim, ki poskusijo.

Domače vesti.

(Poslanec Šuklje) je odložil svoj državnozbornski mandat. Torej bodo dolenjska mesta v kratkem volila novega poslanca za državni zbor!

(Cesarjev dar.) Presvetli cesar je podaril za popravo župne cerkve v Valtavasi 100 gld.

(Kranjski deželni zbor) se je otvoril 28. dec. s službo božjo in prvo sejo.

(Kat. društvo rokodelskih pomočnikov) napravi v nedeljo 6. januarja v svojih prostorih društveno veselico s petjem, deklamacijami, igro in tombolo. Začetek ob sedmi uri zvečer. K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi Načelnništvo.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu decembru je vložilo 73 strank 10.467 gld. 70 kr., vzdignilo 8 strank 1.112 gld.; toraj več vložilo 9.355 gold. 70 kr. Dosedaj znašajo skupne vloge 74.118 gld. 35 kr., izplačila pa 7218 gld. 68½ kr. toraj je vložnega še 66.899 gld. 66½ kr. Posojil na posestva se je izplačalo do danes 43.780 gld. Blagajnični promet znaša v dohodkih 94.873 gld. 80 kr., v izdatkih 90.084 gld. 83 kr. Mestna hranilnica sprejema vloge proti 4% obrestim od 1. prihodnjega mesca. Daje pa posojila proti zavarovanju na posestva proti 5% obrestim ter odplačevanju glavnice, tako, da je dolg v 36. letih plačan. Escomtuje pa tudi menjice, ki so v Novem mestu plačljive, ter imajo tri dobrim

spoznane podpise, od katerih mora biti jeden protokolovane tvrdke.

(„Veliko ruto“) našel je prvi adventni teden Jožef Bohte iz Dol. Težke vode št. 14.

(K vpeljavi sladkorne obrtine Dolenjskem.) Pri občnem zboru kmetijske podružnice v Novem mestu dné 27. decembra sta se z ozirom na obsežni podružnični okraj volila dva odbora, katera imata nalogo, v nemati gospodarje k pridelovanju sladkorne pese, poučevati jih, kako je delati potrebne poskuse s to peso in posredovati dobavo semena in umetnih gnojil za poskuse. Za Novomesto in okolico se je volil odbor, sestaječ iz gg. vodje Dolénca, posestnika in trgovca Fr. Kastelica, grajščaka pl. Langerja in pristava Rohrmanna. Za pokrajino Št. Peter-Belacerkev so pa izvoljeni v odbor gg.: župnik Borštinar, grof Margheri in posestnika Fr. Majzljelj in Fl. Zorko. Da se je pri občnem zboru obširno razpravljalo vprašanje o sladkorni obrti in njenem pomenu za Dolenjsko, ni treba posebej poudarjati. Udeležba je bila lepa, ter se je udeležilo precej veliko kmetijskih gospodarjev iz okolice.

(V kmetijski bralnici) v Novem mestu bode prihodnje predavanje v nedeljo dné 13. januarja ob 9. dopoldne in sicer o sleparski kupčiji z detelnim semenom. Pri tej priliki se bode pojasnilo in pokazalo, na kak način sleparijo ljudje z detelnim semenom in kako ničvredna semena mu primešavajo. Ker je ta zadeva zelo važna za vse gospodarje, ki morajo seme kupovati, vabimo, da se tega koristnega pouka udeležé v obilnem številu.

† (Umrli) je 13. dec. pret. l. preč. g. Matija Lavrič, župnik v Studencu pri Krškem v 48. letu svoje dōbe. Rojen je bil v Zapogah pri Kranju. Bil je vedno zdrav in čvrst, le nekaj dni je malo bolehal. V dan svoje smrti je še maševal, a ob 11. uri dopoldne je nenadoma umrl. Bil je jako blag in vnet duhovnik, skrben in marljiv gospodar. Sveti naj mu večna luč! — Na mesto ranjkega pride kot župnijski upravitelj č. g. Ferdinand Cekal, doslej kapelan v Mošnjah na Gorenjskem.

(Zločini na dolenski železnici) so se dogajali parkrat preteklo dni. Nekdo je na železno cesto pokladal kamenje, da bi vlak spravil iz tira. Kolika nesreča bi se utegnila zgoditi! Dotična hudobneža so že našli, ki sta to delala. Eden je star 14 let, drugi pa še manj. Kaj bo, ako bo taka naša mladina?!

(Nemštvo na Kranjskem) se je začelo vzdigovati. Nedavno so sklenili voditelji kranjske nemške in nemčurske stranke, da ustanove v Ljubljani svojo lastno tiskarno in svoj lastni dnevnik, ki se bo v njej tiskal. Koliko Kranjcev bo neki čitalo ta list? Sploh je pa ves trud zastoj; Slovenci ne bomo več ječali pod nemško peto, naj se ustanovi tiskarn in listov kolikor hoče, magâri čeprav ima vsak nemški neodrešenec na Kranjskem svoje posebno glasilo! „Hali — halo, želoda več ne bo!“

(Obesil se je) 9. dec. posestnik Jos. Grahek v Petrovovasi pri Črnomlju.

(Ogenj.) 18. decembra je gorelo v Kriškivasi v črnomeljskem okraju. Pogorel je hlev Marije Goršič, katerega sta zažgala domača otroka. Škode je poldrugisto goldinarjev. — 20. decembra pa je pogorelo poslopje Jožefa Kolenca na Brezovici pri Trebelnem; zažgal je otrok. Škode je blizo tisoč gold.

(Katoliško delavsko društvo za delavke) se je nedavno ustanovilo v Ljubljani. Vpisalo se je že okoli 500 delavk. Vodja društvu je

župnik-kanonik Janez Rozman, podvodja pa stolni vikarij Matija Mrak. Bog daj blagoslova!

(Električna razsvetljava) se vpelje v Ljubljani s 1. avgustom l. 1896. Za to napravó je dovolil ljubljanski mestni zbor 400.000 glđ. Stroje bode gonil par.

(Novo tovarno) za čokolado bodo sezidali menihi trapisti v Rajhenburgu pri Krškem. Veljala bo več stotisoč goldinarjev. Stroje bo gonila voda iz potoka, ki teče skozi trg. S pomočjo elektrike se bo dvigala voda do 760 metrov visoko. Ta električna moč bo tudi celemu trgu za svetlobo na razpolago.

(Železnica dolenski) ima zimski čas samo mešane vlake; radi tega vozi zlasti dnevni vlak neizrečeno počasno — nad 4 ure do Ljubljane. Promet je mnogo bolj živahen nego se je kedaj mislilo. Lesnine se izvažajo res velike množine iz Gorijanovih fabrik na Gorjancih in Peščeniku, iz gozdov kneza Auersperga in od drugod. Videti je, da se bodo dolenski železnice vže od začetka dobro splačevale. Bomo videli, kaj poreče račun ob sklepu leta. — Žal, da so vožne cene za tovarno blago še vedno jako visoke. Mnogi so želeli naročiti premog iz Trbovelj, ali vožnina do Mesta stane toliko, kolikor velja premog v Trbovljah. Radi tega jih je sedaj dosti, ki prav pridno rabijo premog gospoda grofa Margherija, ki ima prav bogate zaklade blizo svoje graščine v Otočicah. Ta premog pač ni tako izvrsten kakor trboveljski, ali primeroma k ceni (70 kr. 100 klgr. postavljen v mesto) vendar-le dober. V dobrih lončenih pečeh se rabi izborno. Nadejamo se, da bode blago še bolje v nižih plastéh premogokopovih. — Ko sem vže govoril o železnici, opomnim še, da smo Novomeščani, pa tudi drugi, nevoljni, da se moramo na Grosuplju presedati, ko je vendar proga Grosuplje-Novomesto-Straža glavna proga! Tudi se je govorilo v državnem in deželnem zboru in dr., da je naša železnica normalna II. reda — sedaj pa naenkrat čitamo, da je postala „Localbahn!“

(Uboje ptičice) jako trpe sedaj v snegu in mrazu. Koliko se trudijo drobne živalice, da kljunček dobi malo zrnca za lačni želodeček. Usmiljeni ljudje, imejte usmiljenje z njimi. Vrzite jim tu in tam zrnca, ali vsaj ostanke svoje jedi! Kako hudo je zmrzovati lačnemu! — Ohranili je bodete pri življenju, navadili je na svoj dom. Blizo vas bodo valili spomladi ter zase in za nenasitljive želodečke svojih mladih pokončali stotisoče, da milijone škodljivega mrčesa. Prav obilo Vam povrnejo trud in male troške, ako smemo o tem govoriti. — Kjer pa odrašeni tega ne marajo, skrbite za nedolžno živalico pa vi otroci. Seveda krasti ne smete; dajte svoje, ali pa izprosíte pri družih! Ubogajte me, kedor je usmiljen do živali, bode usmiljen tudi do ljudi.

(„Vrtec“), časopis s podobami za slovensko mladino, izhaja v Ljubljani. Vreduje ga znani gospod profesor Anton Kržič spretno in dobro v duhu, kakor ga je pokojni nepozabni Tomšič uredoval do svoje prezgodnje smrti lansko leto. List je mičen, zabaven a ob jednom podučen — res pravi biser za mlada otroška srca. — Roditelji, učitelji, prijatelji mladine, lepšega darila ne morate dati svojej deci nego če naročíte za-nje „Vrtec“ za l. 1895. Stane za celo leto 2 glđ. 60 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr.

(„Detoljub“) urejuje isti gospod v Ljubljani. Namenjen je listič, ki izhaja s prilogami štirikrat v letu, otrokom in zlasti tudi starišem — obojim daje najboljše vodilo. Priloge so pravo zlato za deco. Rav-

nokar je izšel kot njegova priloga „Angeljček“ v osmem zvezčiču. Vi, ki ljubite nedolžno deco, povabite „Detoljuba“ z naročnino, da pride tudi pod Vašo streho.

(„Duhovni pastir“), strokovni list, pa toplo priporočam v. č. duhovnom. List nastopi sedaj pod uredništvom g. A. Kržič-a 12. leto svojega potovanja po Slovenskem. V pohvalo nam pač ni treba mnogo o njem govoriti; pridobil si je pač tekom zadnjih let s svojimi cerkvenimi govori, izvrstnimi bogoslovskimi razpravami, z zbirko prelepih izgledov, koje bodo z veliko koristijo rabili duhovniki na prižnici, v šoli in drugod toliko priznanja od slovenske duhovščine, da bi bila vsaka hvala odveč. Kedor ga potrebuje, naj si ga naroči; v družih jezikih boljšega ne dobi.

(„Dom in Svet“), ilustriran list za lep-slovje in znanstvo, je v preteklem letu dobil tako lepo oblačilo, da smemo biti Slovenci ponosni nanj. Tako mal narod, pa izdaja takov list za primeroma jako nizko ceno. 4 gld. 20 kr., za dijake 3 gld. 40 kr. za celo leto! Rojaki, zlasti rodoljubne družine, pustite vendar tuje liste, ki imajo dostikrat jako dvomno vrednost in sezite po našem gornjem listu, ki ima istinito in trajno vrednost!

(Prvi ameriansko-slovenski koledar) je izšel o božiču za l. 1895. v New-Yorku v tamošnji slovenski tiskarni. Obsega običajni koledar s posebnim ozirom na amerianske razmere, delavske, kmetijske in gospodarske novice, par povesti iz amerianskega življenja itd. Ravno pred 100 leti pa je izšla prva Vodnikova „Velika Pratika“ v Ljubljani. Tudi ta amerianska pratika kaže, koliko smo Slovenci v teh sto letih napredovali. Ko bi bili tako složni, kakor žalibog nismo, napredovali bi lahko še mnogo bolj!

(Glasba.) 23 cerkvenih napevov za moški zbor in sicer: 4 mašne, 8 Marijinih, 7 obhajilnih in 2 Tantum ergo. Zložil Ign Hladnik op. 21. Založil R. Milie v Ljubljani, cena 30 kr. Dobe se pri J. Kraju v Novomestu.

Razne vesti.

* (Kostanja) se je pridelalo na Laškem v preteklem letu 1.850.000 centov. Torej bodo še vedno lahko pekli po mestih svoje okusne „maroni!“

* (Zoper kletev) je izdala hrvaška vlada strogo naredbo 19. nov. 1880, po znanem silovitem potresu. Po tej določbi moral bi vsak preklinjevalec biti 14 dni zaprt ali pa plačati 100 gld. globe. Ker se je to skoro pozabilo, je vlada nedavno to naredbo ponovila. Policija mora zgrabiti vsakega, kdor s kletvino žali vero in pravost. Take naredbe bi tudi Slovenci potrebovali, ker, žalibog, se čuje vedno več preklinjevanja!

* (Strašen vihar) je bil pred božičem na severnem Nemškem in v Holandiji ter deloma na Angleskem. Več ljudi je bilo ubitih ter mnogo zelo poškodovanih. Nekatero hiše so se porušile.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

Gg.: Mat. Novak, kapl. 5 gld., P. Salezij Pire 10 gld., V. Umek podaril 8 gld. 50 kr., A. P. terlin, župnik 5 gld., Mih. Vovk 1 gld. 75 kr., A. Šmid 1 gld. 50 kr., Neimenovan duhoven 2 gld. — Blagor. gospod grof Albin Margheri je dal brezplačno težak voz preмога.

Bog plati vsem dobrotnikom tisučero v času in v večnosti! Bog jim daj zlasti prav srečno in veselo novo leto!

Dr. Josip Marinko.

Loterijske številke.

Gradec 15. decembra	15	76	18	3	69
Trst 22. „	18	12	3	64	17
Gradec 29. „	41	65	84	88	74

ZAHVALA.

Za milo sočutje mej boleznijo in o smrti, za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku našega iskrenoljubljenega očeta, gospoda

Antona Zajc-a,

župana in posestnika na Potoku pri Sv. Lorencu ob Temenici

izrekam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, osobito veleč. duhovščini, gg. učiteljema Vinko Krnetu pri Sv. Lorencu in Peter Pogačnik-u na Čatežu za spremstvo s šolskimi otroci in sploh celemu občinstvu, najtoplejšo zahvalo

Anton Zajc.

Potok pri Sv. Lorencu, 12. decembra 1894.

Zahvala.

Blagorodni gosp. dr. Gorjany-Schlesinger, grajščak na Ruprčvrhu, izročil mi je po čast. gospodu priorju Kajetanu Popotniku vsled povoljnega vspaha z novim zdravilom proti davici pri sinku svojem 50 gld., v to svrhu, da omislim omenjeno zdravilo ter je vporabim pri bolnikih v bolnišnici in ubožcih.

Za ta blagodušni dar izrekam mu najtoplejšo zahvalo, želeč, da bi našel več posnemalcev.

Novo Mesto, dne 28. decembra 1894. (4)

Dr. Peter Defranceschi,

ordinarij bolnice „usmiljenih bratov“ in okrožni zdravnik.

Prošnja.

Podpisana „kmetijska podružnica v Št. Jerneju“ prosi gostilničarje in druge, kateri se pečajo s prodajo ali s pretakanjem kisle vode ali piva v steklenicah itd., naj blagovolijo zamaške od steklenic shranjevati, in jih potem najkasneje do 31. aprila podružničnemu blagajniku, g. Franc Novoselcu v Št. Jernej nefrankovano doposlati. — Zamaški rabili se bodo pri požlahtnjevanju trt, in se bodo mej člane podružnice in mej ubožneje vinogradnike razdelili.

Naj tedaj blagi dobrotniki si ta mali trud prizadenejo, ker mnogo bodo koristili. Tudi majhne množine se hvaležno sprejmó.

Velespoštovanjem

(11-1)

Odbor kmetijske podružnice v Št. Jerneji.

Vence in šopke

za neveste, kakor tudi vsakovrstno najboljše manufakturno blago, priporoča po najnižji ceni

Josip Ogoreutz
v Novem Mestu.

(2-1)

Poročilo

okrajne bolnišne blagajne v Novem Mestu.

Vsled določila velesl. c. kr. kranjske dež. vlade v Ljubljani, z dné 28. avgusta 1894 šte. 10817, se bodejo s 1. januarjem 1895 kategorije (vrste mezde) tukajšnje okrajne bolnišne blagajne, do malega, povsem spremenile. Doslej je bilo tukaj za moške pet in za ženske dve kategorije. Odslej naprej bodejo za moške samo štiri in za ženske dve kategorije, kakor je iz naslednje tabele nadrobneje razvidno.

Spol	Dnevni zaslúžek s hrano in postrežbo	Število kategorije	Mesečni bolnišni donesek od			Dnevna bolnišna podpora za čas popolne dela-nezmožnosti	Pogrebna podpora
			delavca	delodajalca	obeh skupaj		
moški	1.—	I.	—50	—25	—75	—60	20.—
	—80	II.	—40	—20	—60	—48	16.—
	vsi nižje plačani delavci	III.	—30	—15	—45	—36	12.—
	učenci in delavci brez zaslužka	IV.		—15	—15	—12	4.—
ženske	—50	I.	—25	—13	—38	—30	10.—
	—30 in manj	II.	—15	—08	—23	—18	6.—

Vsi tisti, kateri so bili doslej vrsteni v I., II. in III. kategorijo, ostanejo še nadalje v teh, le s to premembo, da so kategorije I. in II. gledé uplačevanja in drugih posledkov nekoliko znižane. Dosedanji člani IV. kategorije bodejo od zdaj naprej vrsteni v III. kategorijo, vsled tega odpade dosedanja IV. kategorija, in se bode dosedanja V. kategorija za neplačane učence in delavce imenovala nova IV. kategorija. Za ženske ostanejo dve kategoriji, in sicer ostane I. kategorija, kakor je bila dozdej. II. ženska kategorija se z vsemi posledki nekoliko zniža.

Vsaki delavec, pri kateremu se bode kategorija promenila, dobil bode novo izkaznico. Delodajalcem naj bode s tem poročilom naročeno, njih plačilne knjižice v prenaradbo predpisov na okrajno bolnišno blagajno v Novo Mesto izposlati.

Da bodejo pa v bodoče zamogle tudi rodbine oženjenih delavcev biti deležne dobrot bolnišne blagajne, obračalo je dosedanje načelnštvo z skrbnem gospodarstvom vso pozornost v to, da se blagajniški zaklad poviša in želi, da bi ta zaklad s časom dosegel svoto 5000—7000 gld. in potem bode mogoče z obrestimi dajati tudi rodbinam oženjenih delavcev zdravniško pomoč in zdravila na račun bolnišne blagajne. Zaradi tega naj po mogočnosti vsakdo, ki je v zvezi z bolnišno blagajno, skuša to varovati mnogokrat nepotrebnih bolnišnih podpor in naj se podpora zahteva le za resne bolezni. Tudi bode mogoče, ako se s časom glavica visoko pomnoži, dajati mnogoletnim onemoglim članom pokojniško podporo. V prihodnje vršili se bodejo v Trebnju in Žažemberku perijodični blagajniški uradni dnevi, o kojih se bodo

pojasnila dajalo, naznanila vsprejemalo in bolnišna podpora izplačevala. Blagajniške volitve in občni zbor vršil se bode, kakor običajno, meseca februarja.

Okrajna bolnišna blagajna v Novem Mestu,
dné 31. decembra 1894.

(1)

Načelnik:

S. pl. Sladovič.

Srečno novo leto

voši vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem

J. Krajec,

tiskar i knjigar
v Nov. Mestu.

Fran Kovač v Novem Mestu

naznanja sl. občinstvu, da je v svoji hiši
otvoril s 1. januarjem 1895

restavracijo „pri Pošti“

s primernimi sobami za ptujce po jako nizki
ceni, in nadalje tudi ravno tam

mesarijo.

Pri vsem se bode potrudil sl. občinstvu vstreči
z dobro postrežbo in se bo po dogovoru tudi
meso radovoljno na dom pošiljalo. (5—1)

Gostilničarja

iščem na račun ali pa v najem za gostilnico poleg
kolodvora

(8—1)

Anton Šali,

v Bršlinu pri Novem Mestu.

Anton Štalcer, Reka (Fiume)

priporoča p. n. g. trgovcem i posestnikom svojo

trgovino z vinom:

laško, dalmatinsko in istersko (črno in belo),
kakor tudi južno sadje: pomaranče, limone,
smokve (fige), datelje, mandeljne, laško in
dalmatinsko olje itd. Ima v zalogi vsako-
vrstne inozemne in domače proizvode. Cenike
razpošilja na zahtevanje zastoj.P. n. gospodom trgovcem se priporoča kot
komisijoner in špediter za robo, katero iz
Reke potrebujejo. Sprejema in odpravlja na-
ročila na vse strani točno in ceno.

(10—1)

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča | Najokusnejša, edino zdrava in ob enam
po zdravnikih ženskam, otrokom in bolnikom: | najcenejša primes k bobovi kavi je:

KATHREINER.
KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod
v celih zrnih,
ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: $\frac{1}{2}$ Kile za 25 kr.

CASTNI DIPLOM
1891-1894
8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite
le izvorne zavojce z imenom
„Kathreiner“.

Istrijansko brinje

po 8 gld. 100 kilogramov, postavljeno na postajo
Trebnje ali pa Sevnico ima na prodaj
Josip Errath v Mokronogu.

Ravno tam se kupujejo vedno po najvišji ceni

kurja jajca (232-3)

in dobijo pošteni prekuovalci denar naprej.

Franc Udovič, mlinar v Reichenburgu
(Spodnje Štajersko), išče v najem (9-1)

mlin in žago

ali pa tudi sam mlin na več tečajev. Zatoraj uljudno
prosi gospodarje mlinov in žag, mu to naznaniti.

(218-5)

Posestvo

pri Samoboru, pod trg spadajoče je na prodaj.
Hiša z gospodarskim poslopjem — hiša in
hlevi zidano; k temu 3 njive, travnik, 2 vino-
grada, zdaj od filoksere uničena, vrt s sadjem,
pašnik in hosta bukova in kostanjeva, skoraj
večina arondirano, skupaj 15 oralov, se iz
proste roke za 2500 gld. proda. Polovico
skupnine bi se moralo precej, a polovico pa
po dogovoru tudi v letnih obrokih plačati.
Posestvo je posebno za vinogradarstvo in
živinorejo ugodno.

Dopise in poizvedbe sprejema lastnik

Janko Klesčič,

Gradišče 8., Samobor na Hrvatskem.

Dobra slivovka

po 50 gld. hektoliter, se dobi pri (7-1)

Fran Prijatelj v Tržišči, pošta Mokronog.

Stanovanje za dvoje oseb je takoj dobiti
v Novem mestu poleg kapi-
telske cerkve št. 154. (233-3)

Čisto nova hiša št. 191,

tukaj, blizu znane Brunner-jeve gostilne, se da koj za
stanovanje v najem. Več pove iz prijaznosti gosp.
Vinko Umek, mizar v Novem Mestu. (237-3)

Trgovskega pomočnika,

kateri je bil v kratkem času prost učenja, sposoben
slovenskega in nekoliko nemškega jezika ter lepega
vedenja, vsprejme takoj

Ivan Sitar,

(3) trgovec na Toplicah pri Novem Mestu.

Josip Lorber-jeva

livarna za zeleso i kovine, in tovarna za stroje,
v Žalec-u (Sachsenfeld) na Štajerskem,

vliva iz železa in kovin vsaktere zmesi, vse
predmete za žage, mline in druge potrebe;
napravlja cele transmisije po najnovejših
sistemih itd. — Posebno pa priporoča svoje

travniške brane,

katero do sedaj v praktični rabljivosti in
nizki ceni (mala brana stane samo 26 gld.,
velika pa 32 gld.), še noben izdelek te vrste
ni prekosal. (185-7)